

עין משפט
גד מצוה

כד:

רבא דאמר במאן, וליכא למימר דסבירא ליה כר"ש צן לקיש אליבא דר' מאיר חדא כפירוש רש"י דאין לומר דשציק רבנן ועבד כר' מאיר ועוד דהכא פליגי ר' יוחנן ור"ש צן לקיש ורבא פסיק

פרק החולין (יבמות דף לו.) כר"ש צן לקיש צבתא משמע דצבל שאר מקומות ס"ל כר' יוחנן לגבי רש"ל וליכא למימר הכא טעמיה דנפשיה קאמר דמירין לעיל משום דהכא לא קאי אפלוגמא דמתני' כדלעיל דמשום הכי מפרש לה לעיל טעמיה דנפשיה אצל הכא ליכא למימר טעמיה דנפשיה קאמר: **ש"ל** ליה לאחור גמר דין מחלוקת והלכה בדברי חכמים.

מינה דהכא משמע דלאחר גמר דין מחלוקת אצל קודם ויכול לחזור בו וצ"פ יש נוחלין (צ"ג דף קטז.) וסא אמרי' אמר לו עצדי גנבת שורי טבחת והלה ואמר אתה מכתרת לי אתה נתת לי צמתנה לרוך השבוע ועול נשבע ואינו יכול לחזור בו משמע מיד שאמר השבוע ועול שחזירו ישבע ואינו יכול לחזור בו אלמלא אפי' קודם גמר דין אינו יכול לחזור בו להכי צמתנה לרוך השבוע ועול נשבע ואינו יכול לחזור בו ואמר ר"ת ונשבע אינו יכול לחזור בו כלומר אם קפץ זה חזירו ונשבע אינו יכול לחזור בו דכיון דכבר נשבע הו' לאחר גמר דין ואמר' לאחר גמר דין דהלכה כחכמים^ט:

וא"ר הן הפסולין. יש גורסין עזדים משום דסבירא ליה

דקא חשיב הכא פסולי דרבנן ודאורייתא ולא נהירא משום דלא חגיגנא לא קתני וכל פסולי דמתני' פסולי דרבנן מינהו משחק בקוציא אפי' למ"ד אסמכתא היא לאסמכתא לא קניא מ"מ אינו דאורייתא כיון שאינו סבור לעשות איסור לצא לידו פסול דאורייתא ולמ"ד משום ישבו של עולם פשיטא דאינו אלא מדרבנן ומלוה צביצית מיירי צביצית שאינה קולאה ואפי' מיירי צביצית שקולאה לא משמע ליה איסור כיון דמדעתיה יהיב ואינו פסול לעדות אלא מדרבנן מפרטיה יוניס מדרבנן פסוליס אפי' למ"ד אי תקדמי יונן היינו משחק בקוציא ולאידך דלמור ארס מפני דרכי שלום הוא וסוחרי שביעית מיירי שביעית צומן הוא דאינו אסור אלא מדרבנן ואפי' שביעית דאורייתא לא חשיב ליה (ט) איסור הא דמנציחין מעות לענייס אצל עזדים פסולין מדאורייתא ניינה ק"ץ מאשה (י) ומה אשה שנסתרה לצא בקהל פסולה להעיד דמתיב (דברים יט) האנשים עבד שפסול וכו' על כן נראה דלא גרסי' עזדים דלא מיירי אלא בפסולי דרבנן:

ב"ב כי האי גוונא לאו אסמכתא היא. פ"ה דהיכי דמי אסמכתא כגון אם אוביר ולא אעבד אשלים צמיטעבא וכן משליש את שטרך דגט פשוט (צ"ג דף קסז.) וסא דכל הני סמיך אדעתיה וסבור הוא שזה צידו לעשות ומרישא כי מתני ליה אדעתיה דלא יהיב ליה מתנה אלא תני ליה שהרי סבור הוא שלא יצא לידו כך אצל הכא לאו צידו ולא סמיך אמדי דהא לא

ידע אי נצח אי לא נצח ואפי' אתני ש"מ דמספיקא גמר ומקני ולא גזילה היא ומיהו הא (ט) (שפיר) דאם אוביר ולא אעבד אשלים צמיטעבא אסמכתא היא טעות סופרים הוא זה וצוה לא דבר רש"י דהא אם אוביר אשלים צמיטעבא לאו אסמכתא כדלמרי' פ' אחיה נשך (צ"מ דף עד.) אלא היינו אם אוביר ולא אעבד אשלים אלפא זו"ו דצ"ב המקבל (סא דף קד.) קאמר אסמכתא היא וצ"פ רש"י היה כתוב אם אוביר וכו' על כן טעו סופרים אצל ר"ת הקשה לפי' הקונט' משום דלפי פ"י משמע דטפי חשיב אסמכתא (ט) (מה) שהיה צידו מלאו צידו וצ"פ אחיה נשך (סא דף עד.) וסא משמע איפכא דלמור

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

צאוסן הנשבעין. וטעמו שלא ישלמו דמוצע קאמר דור לי ואני מוחל לך: הנשבעין ונוטלין. השכיר והגזול וכיוצא בהן דנתבע קאמר ליה דור לי ואתן לך: והא סנא לה רישא. דאוקמת לה צאתן לך ותרחי למה לי: סוניה צדעס אחרים. אצל ואבין: צדעס עלמו.

של חזירו צעל דין: מי יימר דמוכי ליה. ואי הוה ידע דמוכי ליה לא הוה אמר הלכך הדר: אצל סוניה צדעס עלמו. של צעל דין אסיק אדעתיה דודאי נדר ליה להפטר וידע ומחיל: לפני גמר דין. לאחר שטענו צפניהס וקודם גמר דין צא זה לחזור: ה"ג אי אמרס צשלמא ר' יוחנן הכי קאמר לאחר גמר דין מחלוקת אצל לפני גמר דין אפילו לרבנן חזור: רבא. דפסיק הלכתא דחזור לפני גמר דין ולא לאחר גמר דין דלמור כר' יוחנן ואליבא דרבנן: אלא אי אמרס. לרי יוחנן צין (ה) צוה וצין צוה מחלוקת: רבא דלמור כמאן. צין לריש לקיש צין לרי' יוחנן לרבנן לפני גמר דין קאמרי דלא הדר והא ליכא למימר דרבא כר"ש לקיש ואליבא דר"מ אמרה לשמעיה דלא שציק רבנן ועבד כר"מ דפסקין לקמן הלכה כחכמים ולא שציק ליימר הכא רבא טעמא דנפשיה קאמר וסבירא ליה דכי פליגי רבנן לאחר גמר דין אצל לפני גמר דין מודו אצל לרבי יוחנן צין צוה וצין צוה מחלוקת דהא לא איירי רבא צפלוגמא כלל אלא מייסק פסק דינא: וקנו מידו.

מתחלה שלא יחזור: בתנ"ג' אלו הן הפסולין. לדון ולהעיד: המשחק בקוציא. כולוהו מפרש בגמ'. וכוון מעין גולנין הן והמורה אמרה (שמות כג) אל תשת רשע עד וכל שכן דין: וסוחרי שציעים. הואיל וחימוד ממון מעבירו על דברי תורה הוה ליה כרשע דחמס ופסול לדון ולהעיד שנטוה אחר הבעל: נתיחנה הן קוראין אותן כו'. מפרש בגמ' (ט): שאין לו אומנות אלא הוא. דהואיל וצין עסוקין ציישובו של עולם אינן בקיאין צטיב דינין ומשא ומתן ואינן יראי חטא: גב' אסמכתא. היינו דבר דאינו נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו דסבור שהוא יכול לנצח ופעמים שמנלחין אותו: לא קניא. והוה ליה כעין גזילה צידו: פלי כי היא גוונא לאו אסמכתא היא. והכי דמי אסמכתא כגון דאם אוביר ולא אעבד אשלים (ט) צמיטעבא (צ"מ דף עו.) וכגון משליש את שטרך דגט פשוט (צ"ג דף קסז.) דסומך על (י) לא דבר דסבור כל זה צידי לעשות ומרישא כי מתני אדעתא דלא יהיב ליה לאסמכתא קא מתני דטועה וסבור לא יצא לידו כך אצל הכא לא סמיך אמדי דהא לא ידע אי נצח אי לא נצח ואפי' הכי אתני שמע מינה (ט) מספיקא אתני (ט) גמר ואקני ולא גזילה היא: אימתי

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה אלא וכו' צין בורר וצין בור: (ב) ד"ה כל כי וכו' דמספיקא: (ג) תוס' ד"ה שלח וכו' אצל קודם גמר דין יכול לחזור:

הגהות הגר"א

[א] גב' כל כי האי גוונא לאו אסמכתא אלא תאמינ וי"צ הינמיס לא גרס לה (ושמש צבטי בתימ ס' ל"ד ס"ק ל"א וס' ר"ג ס"ק מ"ז):

ואלו הן הפסולין. לעדות, דכתיב גולנין מדברייהן הן לאסמכתא לא קיאין ומגזול גזול ליה (שבתו"ק צב.) המשחק בקוביא. שציעוין (סח) מחיבת של עגס שמשחקין צעיצוין ואמור רבנן אסמכתא לא קניא והרי הן גולנין מדברייהן. דממלואיהו אפילו קצוי גזלן אלא המוטף מיד אש. כמתיב (ש"צ כג) ויגזל את החיטת מיד המגזיר (ר"ה כב.) והמלוה ברביית. לאו גזלן דאורייתא הוא למספיקא משום לא אפילו צמיטעבא על ידי העמון לעבור עבירה על המון רשע הוא והמורה אמרה אל תשת רשע עד (שבתו"ק צב.) שאין לדון אומנות אלא הוא דקסבר ר' יהודה אסמכתא שהוא נסמן על דעתו שהוא ינצחו ועל אותה אסמכתא הוא מתנה קניא ולא גולנין מינה, ופסוליהו לפי שאין עסוקין בישובו של עולם, דכיון דאין מוכרין וצוקאין בטורת ועבד בני אדם אינן מסין על מנהיגין מהפסקין ממון (סח).

אלמא מעמא דמתניתין משום יישובו של עולם הוא קשיא לרמי בר חמא וכו' תימא פליגי רבנן עליה דר' יהודה והא"ר יהושע בן לוי כל מקום שא"ר יהודה אימתי

אלמא מעמא דמתניתין משום יישובו של עולם הוא קשיא לרמי בר חמא וכו' תימא פליגי רבנן עליה דר' יהודה והא"ר יהושע בן לוי כל מקום שא"ר יהודה אימתי

אלמא מעמא דמתניתין משום יישובו של עולם הוא קשיא לרמי בר חמא וכו' תימא פליגי רבנן עליה דר' יהודה והא"ר יהושע בן לוי כל מקום שא"ר יהודה אימתי

אלמא מעמא דמתניתין משום יישובו של עולם הוא קשיא לרמי בר חמא וכו' תימא פליגי רבנן עליה דר' יהודה והא"ר יהושע בן לוי כל מקום שא"ר יהודה אימתי

מסורת הש"ס

(א) וצפולתות פ' יצרו ס"ס י"א אסת רב יצחק, (ב) ציעוין פ. ר"ה כב. לקמן כו: (ג) עדות פ"ב מ"ז, ד) ז"ל דמן, (ה) וצפ"א: תקן, ו) וליחא גמשה, ז) וציעוין פא: פ. א) לקמן כו., ט) ז"ל צמיטעבא צפיק המקבל דף קד: רש"ל, י) המהרי"ם צמס' צ"מ עד. מוסק תיבת לא, יא) וצמס' ד"ה כל יחא אתני, יב) וצ"ע מוס' שבושע לט. ד"ה אם אמר, יג) הא אסור דמנציחין כ"ל, יד) וצ"ע פתא, ט) וצ"ל שפירש"ט, ט) רש"ל מ"ז.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא וכו' צין בורר וצין בור: (ב) ד"ה כל כי וכו' דמספיקא: (ג) תוס' ד"ה שלח וכו' אצל קודם גמר דין יכול לחזור:

הגהות הגר"א

[א] גב' כל כי האי גוונא לאו אסמכתא אלא תאמינ וי"צ הינמיס לא גרס לה (ושמש צבטי בתימ ס' ל"ד ס"ק ל"א וס' ר"ג ס"ק מ"ז):

מוסף רש"י

ואלו הן הפסולין. לעדות, דכתיב גולנין מדברייהן הן לאסמכתא לא קיאין ומגזול גזול ליה (שבתו"ק צב.) המשחק בקוביא. שציעוין (סח) מחיבת של עגס שמשחקין צעיצוין ואמור רבנן אסמכתא לא קניא והרי הן גולנין מדברייהן. דממלואיהו אפילו קצוי גזלן אלא המוטף מיד אש. כמתיב (ש"צ כג) ויגזל את החיטת מיד המגזיר (ר"ה כב.) והמלוה ברביית. לאו גזלן דאורייתא הוא למספיקא משום לא אפילו צמיטעבא על ידי העמון לעבור עבירה על המון רשע הוא והמורה אמרה אל תשת רשע עד (שבתו"ק צב.) שאין לדון אומנות אלא הוא דקסבר ר' יהודה אסמכתא שהוא נסמן על דעתו שהוא ינצחו ועל אותה אסמכתא הוא מתנה קניא ולא גולנין מינה, ופסוליהו לפי שאין עסוקין בישובו של עולם, דכיון דאין מוכרין וצוקאין בטורת ועבד בני אדם אינן מסין על מנהיגין מהפסקין ממון (סח).